

Giáo Sư Nguyễn Văn Sâm và Truyện Nôm Miền Nam

Nguyễn Huy

Hình bên: Các dịch phẩm truyện Nôm bình dân miền Nam của Giáo Sư Nguyễn Văn Sâm được trình bày tại Viện Việt Học. Người thứ hai từ phải là Giáo Sư Nguyễn Văn Sâm. Người thứ nhất từ trái là Giáo Sư Viện Trưởng Trần Ngọc Ninh. (Hình: Nguyễn Huy/Người Việt)

Một công trình khảo sát, dịch thuật truyện Nôm bình dân miền Nam vừa được Giáo Sư Nguyễn Văn Sâm trình bày qua một buổi thuyết trình với đề tài “Truyện Nôm Bình Dân Miền Nam” tại Viện Việt Học vào chiều hôm Chủ Nhật 20 tháng 4 vừa qua.

Khoảng gần một trăm người thiết tha đến văn học Việt Nam và những thành phần trí thức trong cộng đồng người Việt hải ngoại đã đến tham dự. Những khách tham dự này cũng là những người thường xuyên đến sinh hoạt cùng Viện Việt Học bấy lâu nay.

Với chủ trương rõ rệt là “xây dựng một lớp người trẻ với hành trang Việt học cần thiết mà qua đó tư tưởng dân tộc nhân bản lồng vào kiến thức tiến bộ của trào lưu nhân loại”, Viện Việt Học từ nhiều năm nay đã thực hiện những buổi sinh hoạt gồm thuyết trình hàng tháng về những vấn đề văn học, nghệ thuật, xuất bản các chuyên luận và các sách giản lược về lịch sử, văn học, văn hóa Việt Nam dành cho thanh niên sinh viên, các lớp trẻ hải ngoại. Bên cạnh đó Viện cũng thu thập tài liệu liên quan đến lịch sử, ngôn ngữ, văn học và văn minh Việt Nam để soạn thảo ra các thư mục và phổ biến cho mọi người ham học hỏi...

Công trình của Giáo Sư Nguyễn Văn Sâm về truyện Nôm bình dân miền Nam là một công trình quý giá trong mục đích của Viện. Một cái nhìn chung về văn chương chữ Nôm Việt Nam, ai cũng phải nhận thấy rằng truyện Nôm miền Nam rất phong phú. Có lẽ với những đợt di dân Nam tiến của dân tộc, lớp người bình dân đã chiếm đa số nên sự sinh hoạt văn học nghệ thuật nghiêng về văn chương chữ Nôm nhiều hơn. Những truyện như Lý Công, Lâm Sanh Xuân Nương, Phan Lê Huê, Thạch Sanh, Trần Minh Khố Chuối v.v... gần như được phổ biến rộng rãi trong dân chúng qua truyền khẩu là chính. Để tìm được nguyên bản, dĩ nhiên là viết bằng chữ Nôm, hình như các nhà làm văn học của ta ít lưu tâm đến mà thường chỉ chú tâm vào những áng thơ văn Nôm đã lừng lẫy ở miền Bắc. Nên công trình sưu khảo, dịch thuật của Giáo Sư Nguyễn Văn Sâm đã có một giá trị không thể phủ nhận được.

Trong buổi sinh hoạt này, Giáo Sư Nguyễn Văn Sâm đã trình bày hàng chục tác phẩm truyện Nôm bình dân miền Nam. Trên một chiếc bàn rộng, hơn một chục truyện Nôm bình dân miền Nam đã được Giáo Sư Nguyễn Văn Sâm sưu khảo được và đã dịch

sang quốc ngữ. Bên cạnh những truyện như Lý Công, Ngọc Cam Ngọc Khố, Lâm Sanh Xuân Nương, Hậu Thạch sanh, Phan Lê Huê v.v... còn có những tuồng tích thơ văn Nôm bình dân như Tuồng Hát Bội Nôm thế kỷ thứ 19, Thơ Sáu Trọng, Thơ Tam Nương v.v...

Kể về những truyện, thơ và tuồng tích điển Nôm này, Giáo Sư Nguyễn Văn Sâm đã có những nhận xét về ý nghĩa và kết quả như sau:

Về tổng quan thì những tình tiết trong các truyện phần nhiều giống nhau, chẳng hạn như người con trai nghèo nhưng có tài đức được một người con gái nhan sắc con nhà giàu thương yêu nhưng bị cách trở, ngăn cấm hoặc bị ép duyên. Nhưng cuối cùng thì bao giờ cũng là một kết cục có hậu. Những người ăn ở hiền lành bao giờ cũng được hanh thông trở nên người tài giúp vua giúp nước, được công chúa hay các công nương lấy làm chồng vui hưởng hạnh phúc giàu sang phú quý... Trái lại những kẻ gian ác bao giờ cũng bị trừng phạt do từ siêu nhiên.

Qua đó, chúng ta nhận thấy rằng truyện Nôm bình dân miền Nam đã giữ một vai trò giáo dục trong cộng đồng người Việt trên đường Nam tiến. Chính nhờ những câu chuyện được truyền khẩu này mà người bình dân trong cuộc di dân Nam tiến không được ăn học như những người dân ở miền Trung miền Bắc, nơi xã hội đã tổ chức được hoàn chỉnh, trở nên thành những người biết lễ nghĩa, biết trách nhiệm, biết bổn phận và biết lẽ phải trái, nhân nghĩa ở đời.

Vẫn theo Giáo Sư Nguyễn Văn Sâm thì truyện Nôm bình dân miền Nam cũng còn là một kho tàng văn học Việt Nam thể hiện tư tưởng xưa của người miền Nam, những người dân Việt trên phần đất mới của đất nước. Khảo sát văn học Việt Nam mà bỏ quên kho tàng văn học này thì quả là một thiếu sót lớn lao.

Như chúng ta thường hiểu, qua lịch sử văn học của dân tộc, văn chương chữ Nôm trong cộng đồng người Việt “có từ thời nhà Trần với văn tế cá sấu của Nguyễn Thuyên đã đuổi được cá sấu làm hại dân vào thế kỷ thứ 13 (sau được vua nhà Trần đổi thành họ Hàn ví với một danh nhân họ Hàn bên Tàu), nhưng thực ra chữ Nôm là ngôn ngữ của người Việt đã có từ thời lập quốc. Vào thế kỷ thứ 8, một nhà lãnh đạo người Việt đã tự xưng là “Bố Cái Đại Vương” thì hẳn chữ Nôm đã có từ lâu lắm vì chữ Bố Cái hoàn toàn là chữ Nôm. Trong lịch Việt Nam có hai thời kỳ chữ Nôm được triều đình nhà Hồ và triều đình Tây Sơn chủ trương làm ngôn ngữ chính. Trong văn chương Việt Nam thì phạm vi văn chương chữ Nôm đã chẳng kém gì văn chương chữ Hán với Văn Tế Cá Sấu của Hàn Thuyên, với Truyện Kiều của Nguyễn Du, với dịch phẩm Chinh Phụ Ngâm của bà Đoàn Thị Điểm, với những vần thơ Nôm của bà Hồ Xuân Hương, với Lục Vân Tiên của Nguyễn Đình Chiểu... Đó là chưa kể đến kho tàng về ca dao, tục ngữ được phổ biến thật rộng rãi trong dân gian đã ảnh hưởng sâu đậm đến con người và cuộc sống của dân tộc Việt Nam từ nhiều đời nay.

4/2008 - Nguồn: Người Việt Online